

Ole nüüd! (ja enne)

Eva-Erle Lilleaed
kunstikriitik

10. jaanuar 2017 23:14

Kaido Ole maal «Sõda». | FOTO: Karel Koplimes

Möödunud aasta lõpus Tallinna Kunstihoones avatud näituse «Nogank hoparniisi» taga seisev Kaido Ole tutvustust ei vaja. Tegemist on Eesti kunstimaastikul pikalt tegutsenud kunstnikuga, kelle tihti suuremõõtmelised maalid suudavad oma süžee või realistliku maalilaadiga kergelt imponeerida ning leida heakskiitu väga mitmekülgsede kunstiteadmistega vaatajaskonnas. Veebruari alguseni avatud näitusega seotult vajab lahti seletamist

pigem pealkiri «Nogank hoparniis», ent seda väljamõeldud keele sõnapaari võib iga külastaja tõlkida vastavalt oma soovile.

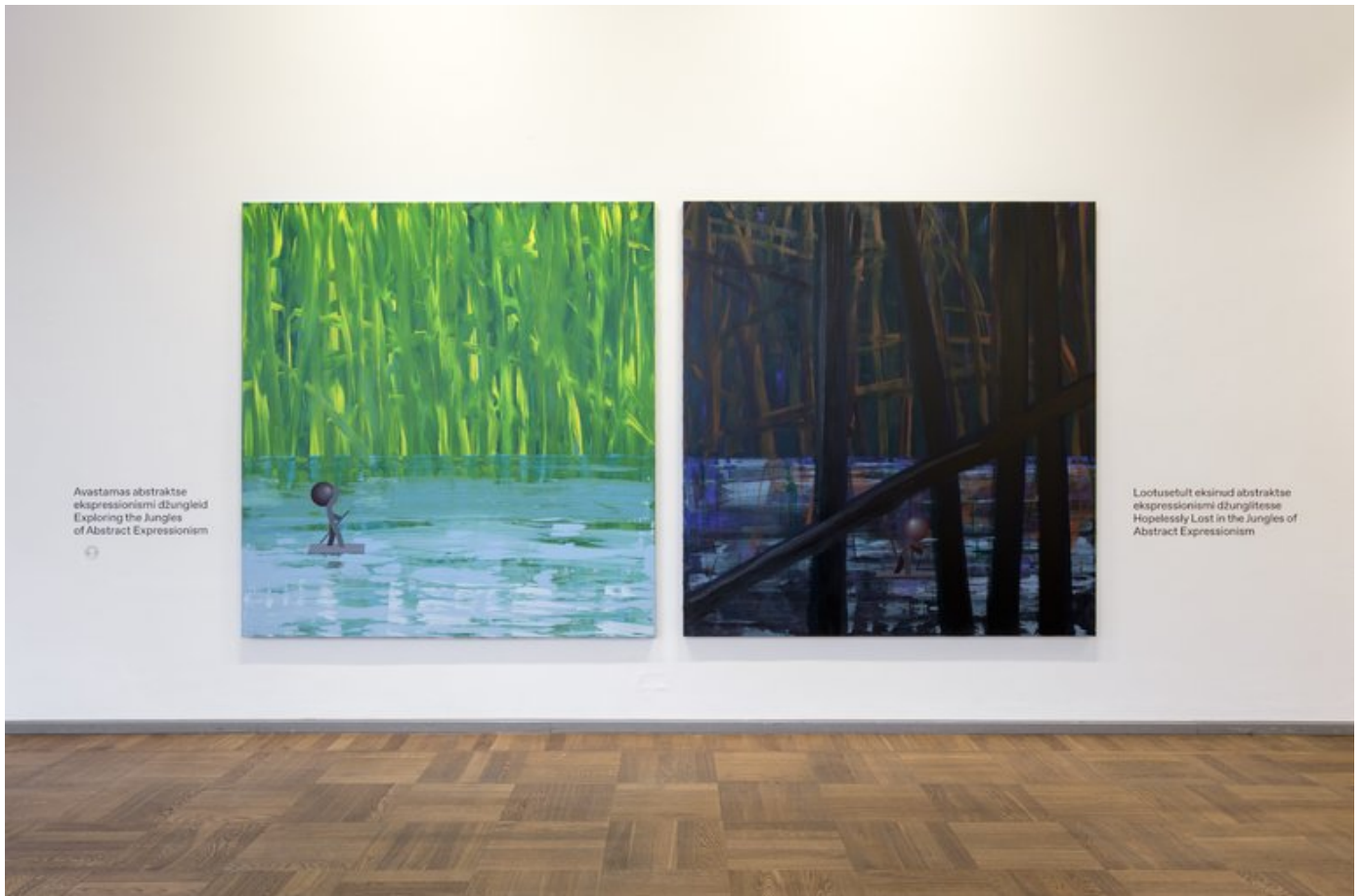
Isikunäitusel väljas olevatel maalidel on kunstnik Kaido Ole seganud realistlikku ja geomeetrilist kujutamisi viisi kollaaži ning popkunstiga, kaasates ühtlasi heli ja installatiivseid elemente. Sealjuures hargnevad interpreteeritavad kihistused lahti nagu sibul, toimides avatud teostena, mis külastaja loodud reeglite järgi tähendusi saavad.

Üheks läbivaks jooneks on teostest selgelt väljaloetav kunstniku huumorimeel. Kohati irooniline, mõneti absurdne, pisut pikantne ning veidi groteskne, kuid äärmiselt nauditav igal juhul.

Ka päevakajalisi ja ühiskondlikke olulustemasid on serveeritud kõrvuti nalja ja visuaalsete tsitaatidega. Nõnda näiteks pole «Balti matšil» kolme riigi omavahelist konkureerimist kujutatud mitte ainult läbi veidrate liialduste, vaid ka visuaalsete parafraside kaudu: võisteldakse nii, et higi tilgub, hambad on ristis ja suled lendavad.

Sellesarnaseid osundeid on veelgi, näiteks teoses «Tantsuõhtu üksikute südame klubi», kust leiab ühe puupea ning kriipsumehikese, kelle pea on hoopis pilvedes (või ehk on ta lihtsalt pilves?). Märkilised südamed põksuvad kummalgi vastavalt allpool ja ülevalpool vööd.

Maali juurest maali juurde liikudes tõuseb hasart üha uusi ja paremaid tsitaate leida ja kogeda kaasnevat äratundmisrõõmu.

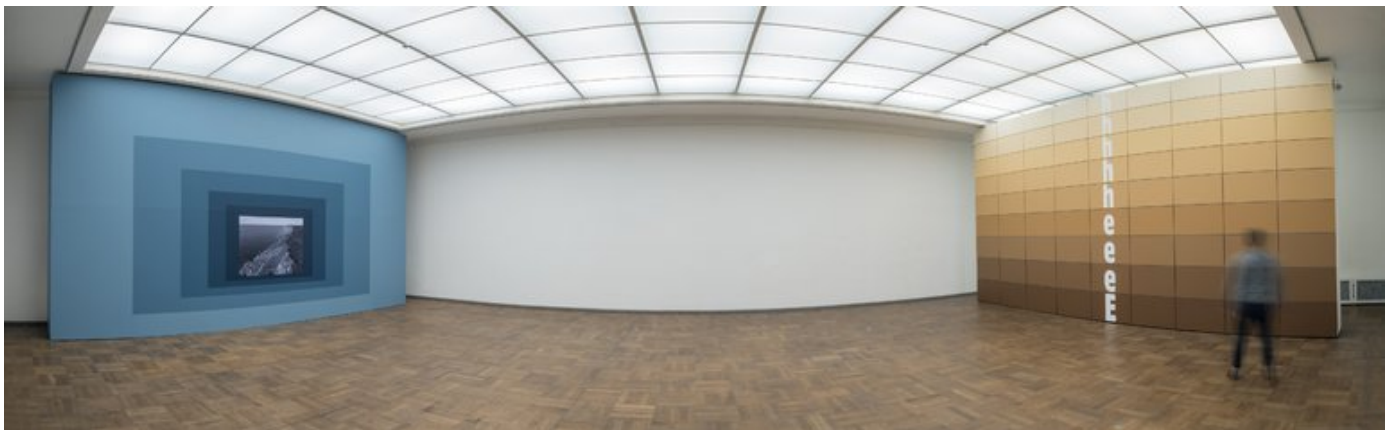
Kaido Ole maalipaar «Avastamas abstraktse ekspressionismi džungleid» ja «Lootusetult eksinud abstraktse ekspressionismi džunglitesse». / Karel Koplímets

Mitmesugused korduvalt kasutatud karakterid – kriipsujukud, «värdjad», geomeetrilised tegelased ja ka Kaido Ole figuur ise – on sealjuures saalide vahel rütmiliselt laiali laotatud. Sel kombel toimivad need kui komöödias palju kasutatud callback'i võtte, mille järgi viitab uus nali eelnevalt kõlanud killule, tekitades publikus tuttavlikku tunnet ja paremat võimet nähtuga suhestuda. Seesugune paigutus mõjub mitmekülgselt ja värskelt, muutes väljapaneku samal ajal ka kuratoorselt äärmiselt koherentseks.

Tasapinnaliste seinale riputatud maalide kõrval mõjuvad võimsalt, lausa füüsilist kaks hiiglaslikku pannood kunstihoone suures saalis, mis asetavad subjekti kahe töö vahelisse tühimikku. Tegemist on just kui kujuteldava ajajoonega, mille ühes otsas on «Eesti algus» ning teises «Eesti lõpp». Vaataja ülesanne on algus- ja lõpp-punkti vaheline mõttesulg ise narratiiviga täita, saatjaks flötist Tarmo

Johannese heliinstallatsioon, mis aitab külastajal kunstniku antud raami just nii lähedalt või distantseeritult sisuga täita. Kuuest kontaktkõlarist kostvad flöödimotiivid korduvad ning kattuvad, moodustades omanäolisi rütmilisi heliridasid ja -mustreid.

Maali «Eesti alguse» keskmeks on mustvalge foto esimeste eestlaste asulatest Läänemere ääres, sellele vastanduvad pruunides toonides värviüleminekuga riskülikud «Eesti lõpus». Järsk üleminek eestlaste hälli otsingult selle vastas asuval maalil vertikaalselt alla jooksvale sõnumile «hhhhheeeE» mõjub kergemeelselt ja kontrastselt. Viimase riskülikud paistavad tunduvalt paremini kokku passivat ruumi laeaknaga, jätkates nõnda selle ruudusteetikat.

Kaido Ole maale «Eesti algus» ja «Eesti lõpp» tuleb vaadata koos Tarmo Johannese heliinstallatsiooniga. / Karel Koplimes

Kunstihoone saali kavandatud kaks teost pakuvad mitmeid tõlgendusvõimalusi, paradeerides ilma suurema narratiiviloometagi oma monumentaalsuse ja haardevõimega.

Tühimiku täitmist eeldab ka maalipaar «Avastamas abstraktse ekspressionismi džungleid» ja «Lootusetult eksinud abstraktse ekspressionismi džunglitesse», kus Ole loomingus varemgi esinenud mullipea lopsakast rohelusest langenud ning kõdunenud puudega ääristatud jõe parvetab. Vaatajale antakse taas kätte

kronoloogiline algus- ja lõpp-punkt ning vahepealseid sündmusi võib vaid oletada.

Kaido Ole on oma viimase aasta teoseid kirjeldanud kui sündmusi, mis toimuvad tema isiklikus paralleelrealismis. Antud maalipaar paneb mõtisklema, kas maalil on tegemist tõesti paralleelse reaalsusega või saaks siin hoopis näha kunstniku kogemustel põhineva arvamuse metafoori.

Näitus segab realistlikku kujutuslaadi abstraktsionismi, provokatsiooni, lihtsustatud elementide ja mänguga. Ole loominguga varasemalt tuttavad külastajad leiavad kunstniku teostes varemgi kordunud tegelasi ja maalivõtteid. Sealjuures ei jää taustteadmisteta vaataja ilma kunstielamusest, sest tööd käsitlevad nii päevakajalisi, isamaalisi kui omamütoloogilisi teemasid, mis lubavad end interpreteerida erineva kunstikogemuse ja vanusega publikul.

ARVUSTUS

Kaido Ole isikunäitus «Nogank hoparniis»

Tallinna Kunstihoone

Avatud 5. veebruarini